

Podplukovník Ing. Luděk H o d b o d', CSc.

Návrh koncepce výstavby vojska územní obrany AČR (Dokončení)

3. Organizační struktura vojska územní obrany

a) Podle úkolů a teritoria (prostoru) působnosti (činnosti) VÚO

V části 1 jsou uvedeny možné úkoly VÚO, z nichž pro případ odražení agrese protivníka mezi nejdůležitější patří:

- obrana pásma přikrytí státní hranice a přilehlého prostoru a vytvoření podmínek pro aktivní činnost polního vojska při obraně státní suverenity,
- obrana měst, osad a jiných důležitých objektů na směrech možného postupu útočícího protivníka, umožňující dosáhnout úspory sil polního vojska pro vedení manévrové obrany státního území i proti výrazné převaze protivníka,
- lokalizace a izolace prostorů vysazení vzdušných výsadků (aeromobilních vojsk) a vytvoření podmínek pro jejich ničení zálohami (druhými sledy) polních vojsk v součinnosti se silami VÚO daného teritoria,
- ochrana a obrana důležitých objektů na teritoriu před činností diverzních skupin protivníka,
- zjišťování přítomnosti, vyhledávání a ničení průzkumných a diverzních skupin protivníka, působících v hloubce teritoria,
- zabezpečování pořádku v určeném prostoru (teritoriu), provádění pořádkové služby a zabezpečování průchodnosti hlavních komunikačních tahů (směrů), důležitých pro provádění manévru polním vojskem na směry, ohrožené činností útočícího protivníka.

Z uvedeného je zřejmé, že organizační struktura jednotek, útvarů a svazků VÚO by měla respektovat **rozdílné požadavky na lhůty připravenosti**, způsob zmobilizování, ale především bojové možnosti a jim odpovídající potřebnou (nezbytnou) výzbroj vojska ÚO v závislosti na předpokládaných a plánovaných úkolech jednotek (útvarů, svazků) VÚO i jejich dislokaci v příhraničním prostoru nebo v hloubce teritoria. Z rozdílného charakteru úkolů VÚO současně plyne, že by organizace vojska ÚO neměla být „univerzální“, jak se o ní v současné době v podstatě uvažuje, ale diferencovaná. Rovněž nelze předpokládat, že VÚO je schopno plnit bojové úkoly v obranném boji nebo při ničení výsadků a diverzních skupin protivníka bez odpovídající bojové a dopravní techniky, umožňující provést v případě potřeby

rychlý manévr na ohrožený směr nebo prostor. Vzhledem k tomu by vojsko územní obrany mělo (mohlo) zahrnovat:

- **motorizované nebo i pěší jednotky**, útvary a svazky, určené především k:
 - * vedení obranného boje s útočícím protivníkem v prostorech obrany na státní hranici (k obraně pásma přikrytí státní hranice),
 - * obraně měst, osad a důležitých objektů na teritoriu na směrech útoku (hlavním i vedlejším) protivníka,
 - * izolaci prostorů vysazení vzdušných výsadek (diverzních a průzkumných skupin) a jejich ničení v součinnosti s vyčleněnými částmi (zálohami) polního vojska.

Přitom **motorizované jednotky** by měly působit především v příhraničním prostoru nebo v odkrytém terénu (částech území státu), zatímco **pěší jednotky** (do jejich budoucí reorganizace na motorizované) spíše v hloubce teritoria, zejména ve větších městech při jejich obraně (ale pouze zčásti a dočasně jen proto, že v nejbližší době umožní snížit náklady na jejich vytvoření, bohužel za cenu snížení jejich pohyblivosti a manévrovosti).

Vzhledem k úkolům musí být tyto vojskové části dostatečně mobilní, protitankové a protiletadlové, aby byly schopny zpomalit nebo zastavit postup protivníka, způsobit mu ztráty, udržet stanovené prostory, donutit protivníka zasadit své druhé sledy a zálohy a vytvořit tak podmínky pro manévr a činnost hlavních sil polního vojska.

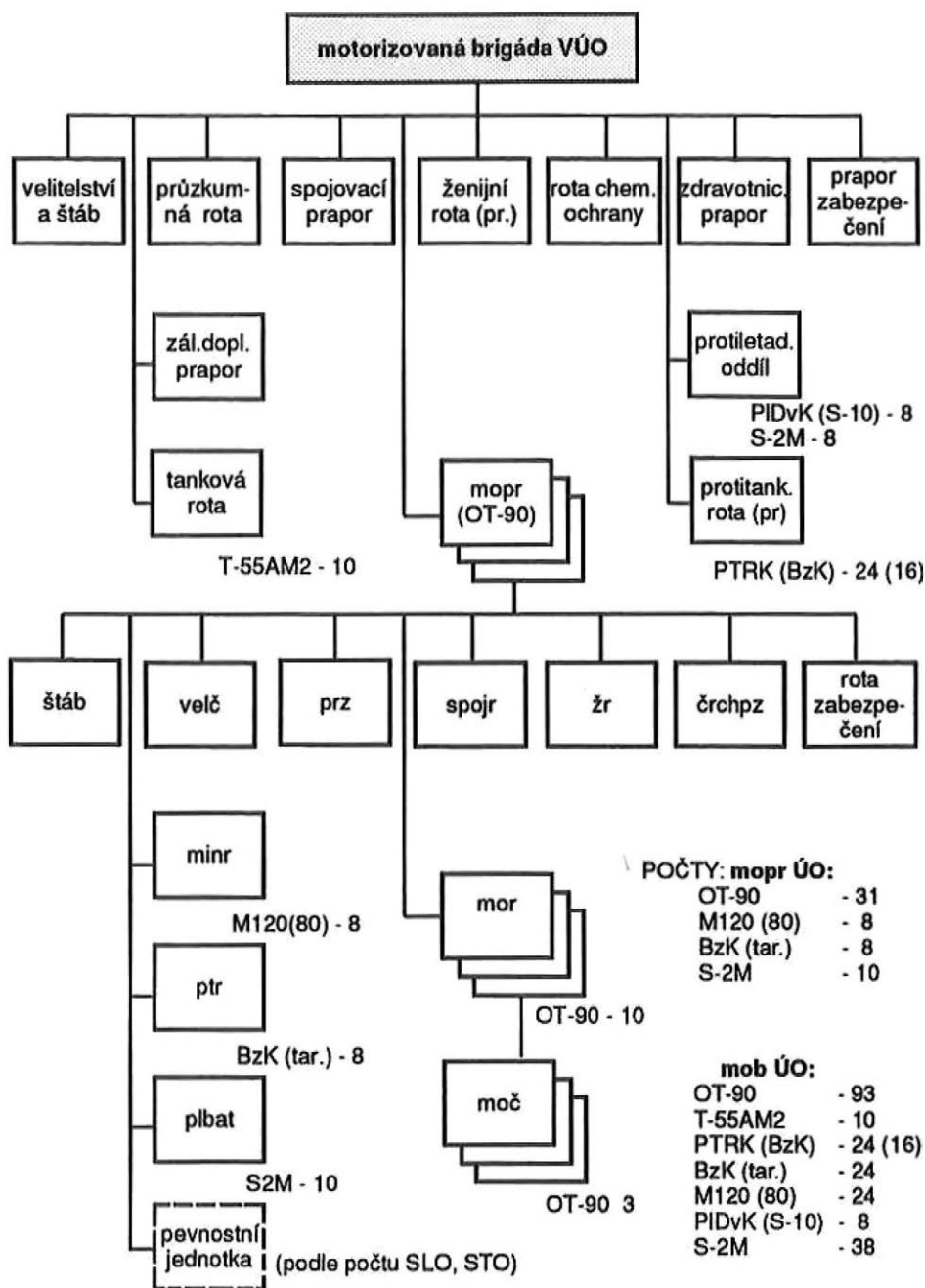
Možným organizačním stupněm pro plnění uvedených úkolů se jeví **motorizovaná brigáda VÚO** (její organizační složení a výzbroj viz **obr. 1**);

- **strážní jednotky** k střežení a obraně důležitých objektů na teritoriu před vzdušnými výsadky a diverzními skupinami protivníka, a to nejen v průběhu ozbrojeného konfliktu, ale i době míru, protože se mohou stát objektem útoku (přepadení) ještě před vlastním zahájením konfliktu nebo mohou být objektem „zájmu“ různých kriminálních skupin,
- **pořádkové (zásahové) jednotky** k zabezpečení organizovaných a rychlých přesunů útvarů a svazků polního vojska do prostorů jejich bojové činnosti (zasazení) i k průběžnému udržování pořádku na teritoriu v součinnosti s policií ČR.

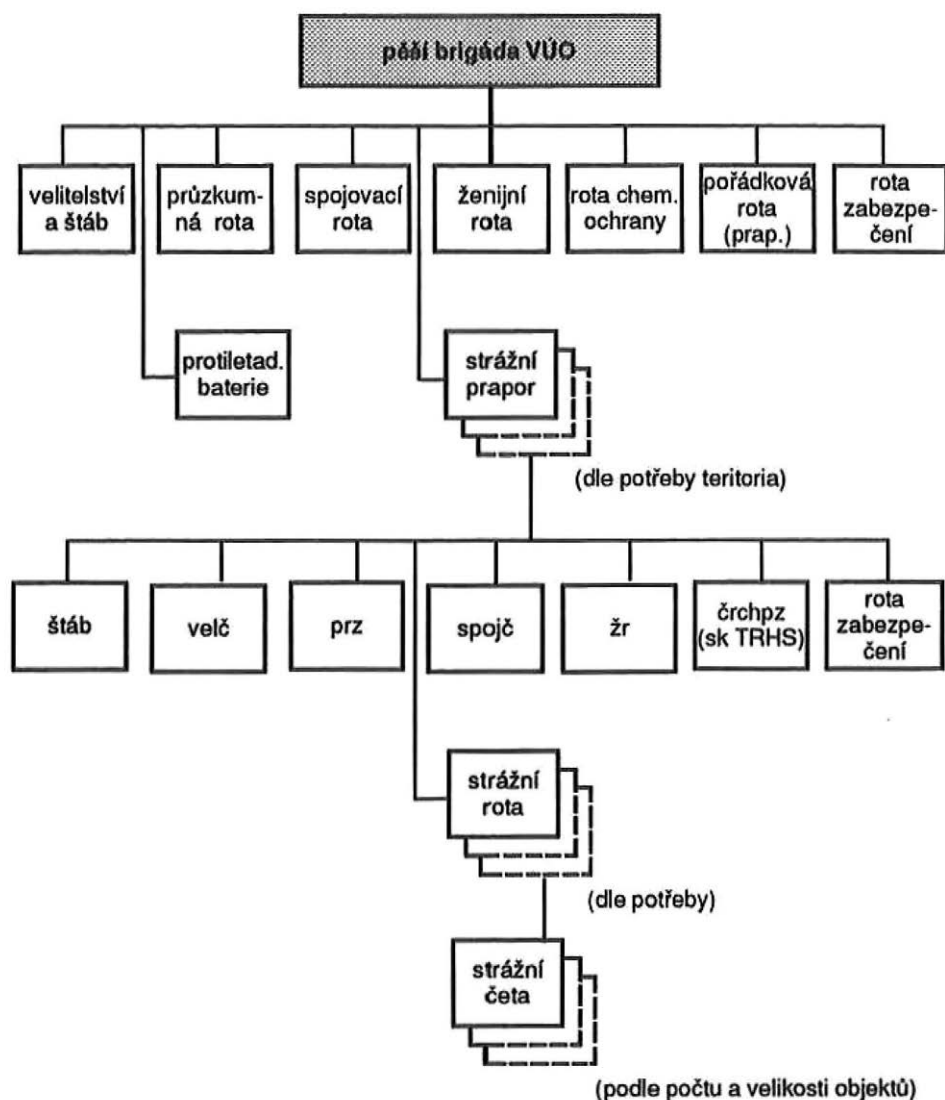
Vojskové části, předurčené k plnění plošných úkolů obrany a ochrany obyvatelstva, k střežení důležitých objektů proti diverzním skupinám a výsadekům, k likvidaci následků napadení, k zabezpečení přesunů, klidu a pořádku ve svých prostorech odpovědnosti, mohou být na teritoriu uskupeny do **pěší brigády VÚO**, přičemž její složení může být v jednotlivých regionech odlišné podle konkrétní potřeby dané oblasti (možná organizační struktura a výzbroj viz **obr. 2**);

- **ženijní útvary** k provádění specializovaných úkolů ženijního zabezpečení při zabezpečování přesunů polního vojska v hloubce teritoria.

U tohoto druhu útvarů VÚO (tj. ženijních) se ale naskytá otázka, zda je účelné vytvářet k plnění požadovaných úkolů (zejména k zřizování přepravišť přes vodní toky v případě narušení stávajících mostů bojovou činností protivníka, zvl. jeho letectva) zvláštní útvary VÚO nebo zda by nebylo vhodnější ponechat tyto prostředky v organizaci polního vojska (jeho ženijních útvarů). Toto řešení by (podle mého názoru) mohlo výrazně zjednodušit použití těchto sil

Obr. 1

Obr. 2

a prostředků v prospěch polního vojska, především vzhledem k možné složitosti velení a zabezpečování součinnosti mezi polním vojskem a VÚO v průběhu odražení agrese protivníka. Je totiž asi málo pravděpodobný jejich zásah ve prospěch některé z brigád VÚO při plnění jejich bojových úkolů (neměly by provádět

děť rozsáhlejší přesuny mimo své teritorium) a pak se zdá jako skutečně sporné jejich uvažované organizační začlenění do VÚO. Je pravděpodobně v podstatě jedno, zda se uvedené ženijní útvary s přepravními prostředky rozvinují v rámci polního vojska nebo VÚO, ale už asi není jedno, kdo a jakým způsobem jim velí, úkoluje je a využívá.

Jiným problémem ale může být na teritoriu potřeba nahradit menší mosty na komunikacích zničené nebo poškozené činností např. diverzních skupin nebo letectva protivníka. V takovém případě by mohlo být účelnější mít v každé brigádě VÚO ženijní jednotku (rotu) s AM-50, která by byla schopna takto narušené přechody přes vodní toky a jiné překážky v prostoru působnosti brigády ÚO rychle obnovit (viz. např. použití AM-50 při rychlém zprůjezdění poškozeného mostu v Sušici při povodni v prosinci 1993).

Jinými speciálními jednotkami (útvary) VÚO mohou být např. zařízení poskytující logistickou podporu jak součástí pozemního vojska, tak i ostatním prvkům systému obrany státu. Vzhledem k tomu, že systém logistiky je v současné době ve stádiu formování, nelze zatím vymezit, která z těchto zařízení se případně mohou stát součástí vojska územní obrany. Proto možné úkoly a složení speciálních jednotek (útvarů) VÚO není dále v článku posuzováno.

Vlastní způsob vytváření jednotlivých jednotek, útvarů a svazků VÚO by vzhledem k jejich výše uvedeným úkolům mohl být následující:

- VDV a místní vojenské správy při uvádění do vyšších stupňů připravenosti transformovat na velitelství brigád, praporů (případně i rot) vojska územní obrany, přičemž by tato velitelství mohla za branné pohotovosti státu (za války) plnit stejné funkce jako v současné době plní VDV a MVS. Realizace tohoto návrhu (opatření) by si pravděpodobně vyžádala posílit (rozšířit) současná VDV (MVS) velitelskými a štábními pracovníky (místo zamýšleného vytváření organizačních jader vytvářených velitelství brigád a praporů),
- na území bývalých krajů vytvořit brigády územní obrany s velitelstvími vzniklými transformací VDV, v stávajících okresech pak vytvořit prapory (samostatné rot) územní obrany se štábem vzniklým transformací z MVS (OVS). Ve vybraných („střediskových“) obcích, zejména v příhraniční oblasti, vytvořit (podle jejich velikosti a významu) jednotky (roty, čety, družstva, skupiny) územní obrany v čele s důstojníkem v záloze, úzce spolupracujícím se starostou (příp. jiným vhodným funkcionářem obecního úřadu).

Přitom v závislosti na prostoru dislokace a charakteru terénu v něm (členitosti, pokrytosti, možnostem výhledu a výstřelu atd.) by měla být jak organizace, tak i výzbroj jednotek, útvarů i svazků VÚO diferencovaná s přihlédnutím k předpokládaným úkolům.

b) Podle způsobu rozvinutí (v míru, za branné pohotovosti státu)

Z obsahu části 2. vyplývá, že část vojska ÚO, především v příhraniční oblasti a jen v menší míře i ve vnitrozemí státu, by bylo vhodné vytvářet již v míru, přičemž by se tyto jednotky mohly podílet, zpravidla v součinnosti s orgány MV (pohraniční policie ap.) na zabezpečování ostrahy státní hranice, případně i jiných úkolů, plněných dosud polním vojskem (strážní služba ap.).

● **Mírové rozvinutí** menší částí VÚO by umožnilo v případě potřeby vytvořit především lepší podmínky pro případné mobilizační a operační rozvinutí polního vojska a umožnilo by i ušetřit jeho hlavní síly pro plnění rozhodujících úkolů obranné operace při odražení agrese. Současně by umožnilo řešit i jiný, velmi závažný problém - jak využít v převážné míře členitého a zalesněného terénu v příhraničním prostoru, výhodného pro bránění postupu protivníka (agresora) do hloubky státního území, téměř až do samého počátku odražení agrese, především pak v případě překvapivého zahájení konfliktu (příkladem mohou být jednotky milic Rakouska, začleněné hodnotou 5000 osob do pohotovostních sil a mající z tohoto důvodu stanovenou dobu pohotovosti 12 hodin - (viz 1, s. 12). Vzhledem k předpokládaným mírovým počtům AČR (1995 - 65 000 osob) v podstatě jiným způsobem ani nelze tento problém přikrýt státní hranice řešit, zejména pro variantu překvapivého zahájení konfliktu.

● **Mobilizační rozhodnutí** podstatné (větší) části VÚO po vyhlášení branné pohotovosti státu musí umožnit v relativně krátké době doplnit VÚO na válečné počty a připravit je k plnění bojových úkolů. Vzhledem k možnosti náhlé změny situace i poměrně malé velikosti teritoria, z něhož budou nastupovat příslušníci záloh ke svým jednotkám, by mělo být mobilizační rozvinutí ukončeno za 1 až 2 dny. Navíc by mělo být zorganizováno a připraveno tak, aby se jednotlivé jednotky vytvářely pokud možno co nejbližší prostorům své předpokládané činnosti a nedocházelo tak ke zbytečným přesunům vojáků v záloze při jejich nástupu a následně jednotek zpět do prostorů jejich nasazení. Tedy VÚO nemobilizovat po velkých organizačních celcích, ale po jednotkách (četách a rotách, výjimečně po praporech) s využitím nejbližších vojenských posádek a zařízení.

4. Výzbroj a vybavení vojska územní obrany

Jak už bylo v předcházejících částech článku uvedeno, *neměla by být* vzhledem k velmi rozdílným úkolům i podmínkám jejich plnění jak organizační struktura, tak ani *výzbroj a vybavení* jednotek, útvarů a svazků VÚO *unifikovaná*. Vzhledem k limitům některých druhů výzbroje a techniky i náročnosti průběžné přípravy některých specialistů (např. střelců-operátorů z PTRS), kterou v podstatě nelze u vojáků v záloze průběžně a pravidelně zajistit, je nutné uvažovat o výzbroji jednoduché obsluhou, svým charakterem „podlimitní“ (tj. do velikosti ráží omezených dohodami), dostupné z hlediska nákladů na pořízení, ale současně dostatečně účinné při vedení boje s potenciálním dobře vyzbrojeným agresorem, aby tak bojový potenciál (bojové možnosti) jednotek, útvarů a svazků VÚO vůbec umožňoval klást protivníkovi účinný odpor při obraně stanovených prostorů, případně plnit i další předpokládané úkoly.

S přihlédnutím k současným ekonomickým možnostem státu, možné velikosti částí státního rozpočtu určené pro armádu, nákladnosti pořízení soudobé výzbroje odpovídající výzbroji teritoriálního vojska jiných evropských států i prioritám v zabezpečování potřeb jednotlivých součástí AČR (vzhledem k současnému stavu techniky a výzbroje ve všech druzích vojsk AČR) je zřejmé, že VÚO je v současné době i nejbližších letech na jednom z posledních míst v pořadí vyčle-

ňování prostředků na jeho výstavbu. Proto je v podstatě nutno **hledat možnosti**, které se při řešení tohoto problému naskýtají **uvnitř armády**. Jednou z nich (a pravděpodobně nejspokladnější) může být vyzbrojení a vybavení vojska ÚO výzbrojí a materiálem, odebranými v roce 1990 jednotkám LM do armádních skladů.

Výzbroj a vybavení jednotlivých druhů jednotek, útvarů a svazků vojska ÚO by měla být následující:

a) Motorizované jednotky, útvary a svazky VÚO

Především vzhledem k rozdílnému charakteru terénu i bojových úkolů musí mít jinou výzbroj jednotky VÚO, plnící úkol samostatně v příhraničním, většinou členitým a zalesněném prostoru při obraně státní hranice a jinou při obraně zastavěných prostorů nebo čar a odkrytých prostorů v hloubce teritoria. V každém případě ale musí umožňovat úspěšné vedení boje s protivníkem, vyzbrojeným moderní technikou a účinnými palebnými prostředky, přičemž ne vždy v součinnosti s polním vojskem (tzn. často i samostatně bez palebné podpory polního vojska).

Právě z důvodů zabezpečení své samostatnosti při plnění bojových úkolů potřebují jednotky VÚO především protitankové a protiletadlové zbraně (BzK, přenosné PTRS a PLRS), granátomety, lehké minomety, ženijní zatarasovací prostředky a ženijní munici, obrněné transportéry, umožňující provedení rychlého manévru v dotyku s protivníkem ap.

Vzhledem k tomu, že v důsledku snižování počtů pravidelných armád evropských zemí se současně projevuje tendence zvyšovat jejich manévrovost a údernou sílu zaváděním stále dokonalejší obrněné techniky, je zřejmé, že ke zvýšení palebné síly a tím i „využitelnosti“ a odolnosti VÚO je nutno řešit jeho naplněnost především **protitankovými prostředky**, umožňujícími v závislosti na charakteru terénu ničit obrněné cíle protivníka na vzdálenost odpovídající dostřelu zbraní jeho tanků a BVP nebo průměrné dále výhledu a výstřelu v prostoru činnosti. Podle druhu těchto protitankových prostředků a náročnosti (složitosti) jejich obsluhy pak je nutno současně zabezpečit i potřebnou úroveň vycvičenosti jejich obsluh (např. pravidelnými krátkodobými soustředěními v průběhu roku, stmelovacími cvičeními ap.).

Těmito protitankovými prostředky mohou být v současné době (vzhledem ke své dostupnosti) v podstatě pouze BzK 82 mm a tarasnice. Svou koncepcí i možnostmi (dostřelem i účinkem na pancíř soudobých tanků) sice patří již mezi zastaralé zbraně, ale při jejich začlenění do jednotek ÚO v dostatečném množství (autoru práce bohužel nejsou k dispozici konkrétní údaje o počtech zbraní odebraných LM, a proto není schopen navrhnout konkrétnější počty) a zejména při jejich dovedném použití, především v léčkách nebo k vedení bočních paleb na zranitelnější místa bojové techniky (tanků, BVP, OT) lze předpokládat podstatné zvýšení odolnosti obrany jednotek VÚO oproti jejich současným organizačním strukturám.

Kromě protitankových prostředků je pro zabezpečení samostatnosti jednotek při vedení boje s protivníkem nezbytné počítat s **prostředky palebné podpory**, tzn. s dělostřelectvem. Vzhledem k stanoveným limitům počtů dělostřelectva a velmi malým možnostem AČR získat (tzn. nakoupit) novou dělostřeleckou výzbroj menší ráže lze v podstatě využít pouze minomety 81 mm a granátomety - pokud je lze

vůbec počítat jako prostředek palebné podpory pěších nebo mechanizovaných jednotek. Jejich zavedení a případná pozdější modernizace by ale umožnily alespoň zčásti současný zcela nevyhovující stav palebné podpory malých jednotek VÚO.

Stejně tak je nezbytné řešit možnost odrážení úderů vzdušného protivníka (letounů, ale především vrtulníků), protože hlavní úsilí vojska PVO bude zaměřeno na protivzdušnou obranu hlavního uskupení polního vojska (mechanizovaných brigád). K tomuto účelu by bylo možno využít buď zastaralé PIDvk 30 mm (jsou-li ještě vůbec k dispozici) nebo PLŘS typu S-2M.

Vzhledem k růstu významu manévru v soudobém boji značně vzrůstá význam **zatarasovacích prostředků**. Protože ruční nebo mechanizované pokládání minových polí je pracné a především zdlouhavé, bylo by vhodné počítat, zejména u jednotek VÚO působících na možných směrech útoku protivníka (a to jak v hloubce teritoria, tak i v příhraničním prostoru), s postupným začleněním vrhačů min, předvedených na výstavě INVEX 93.

U těch jednotek VÚO, u nichž lze předpokládat jejich samostatné vedení boje s útočícím protivníkem, je nezbytné vytvořit předpoklady pro provádění jejich rychlého manévru, který navíc bude muset být často prováděn pod palbou protivníka. To znamená, že je nutno předpokládat alespoň u části jednotek a útvarů VÚO jejich vybavení obrněnými transportéry s výzbrojí nepodléhající kontrole nebo i v případě nutnosti bez ní. V každém případě je ale v podstatě nereálné předpokládat, že jednotky přepravované na NA jsou schopny rychle provést manévry tak, aby se stačily odpoutat od protivníka a předstihly ho při zaujímání další obranné čáry v hloubce.

V případě neřešení nezbytných potřeb VÚO je v podstatě nereálné předpokládat použití VÚO v otevřeném (byť obranném) boji proti dobře připraveným a vyzbrojeným jednotkám a útvarům útočnicka (tvořeným mechanizovanými, tankovými a aeromobilními jednotkami, usilujícími využít své převahy k rychlému dosažení úspěchu), protože výsledkem takového střetnutí mohou být jen neúměrné ztráty lidí. Podobné úmysly pouze připomínají použití iránských republikánských gard v iránsko-irácké válce, pochopitelně se všemi důsledky pro jejich příslušníky. Přitom ČR nemá ani takové lidské zdroje, aby jimi mohla plynout, ani nemůže počítat s náboženským fanatismem příslušníků armády, nahrazujícím nedostatky v technickém vybavení a výzbroji.

b) Strážní jednotky VÚO

Jednotkám VÚO, působícím na teritoriu při střežení objektů, postačují k jejich obraně ruční zbraně (samopaly, kulomety). V závislosti na důležitosti střežených objektů, jejich poloze a jejich významu pro odolnost obrany státu, tzn. jinými slovy na pravděpodobnosti jejich napadení vzdušnými výsadky nebo diverzními skupinami protivníka, by bylo do jisté míry vhodné v době branné pohotovosti státu předpokládat doplnění výzbroje některých strážních jednotek prostředky palebné podpory, tj. alespoň granátomety a protiletadlovými prostředky. Jako přepravní prostředek pro jejich příslušníky postačují nákladní automobily.

c) Pořádkové (zásahové) jednotky VÚO

Vzhledem k úkolům (především zabezpečení přesunů polních vojsk a udržování pořádku na teritoriu) potřebují jednotky VÚO tohoto typu pouze lehké ruční zbraně, případně granátomety, v podstatě pouze k vlastní obraně a pro případ nutnosti zásahu proti diverzním (průzkumným) skupinám protivníka. Jako přepravní prostředky v podstatě postačují nákladní automobily upravené pro převoz osob a umožňující rychlý přesun do ohroženého prostoru.

d) Speciální (ostatní) jednotky a útvary VÚO

Mezi speciální jednotky VÚO by mohly být začleněny jednotky a útvary obdobné těm, které v minulosti zabezpečovaly činnost na teritoriu v prospěch operačního uskupení, byť ne v takovém rozsahu. Vzhledem k tomu, že v současné době se teprve formuje a vymezuje rozsah a způsob činnosti logistiky (tj. příslušných útvarů a zařízení), že se podobným způsobem vymezují i složení a úkoly útvarů druhů vojsk plnicích mj. úkoly v prospěch mechanizovaného vojska a že se vytváří nová koncepce a úkoly civilní ochrany, je zatím nemožné navrhnout pravděpodobné úkoly i organizační struktury speciálních jednotek VÚO. V podstatě lze pouze konstatovat, že jejich prostřednictvím v součinnosti s výše uvedenými silami a prostředky musí být v odpovídající míře zabezpečeny všechny nezbytné činnosti a funkce teritoria tak, aby polní vojsko mohlo soustředit své úsilí na splnění svého hlavního a rozhodujícího úkolu - odražení agrese protivníka.

5. Informační systém a systém velení VÚO

Zatím jako málo propracovaný se jeví systém velení vojsku ÚO. Je totiž nutné si uvědomit a současně respektovat tu skutečnost, že při řešení tohoto problému nejde jen o stanovení organizační struktury a podřízenosti jednotlivých stupňů, ale mj. např. o určení způsobu, jakým bude velitel armádního sboru jemu podřízené síly a prostředky VÚO na teritoriu sboru úkolovat, tzn. zda osobně - přímo nebo prostřednictvím určeného orgánu vytvořeného na velitelství as. Přitom veliteli as budou podléhat jak motorizované brigády ÚO, schopné do určité míry plnit bojové úkoly v součinnosti s polním vojskem, tak i pěší brigády ÚO, těsně svázané s teritoriem své působnosti. Tzn., že mob ÚO mohou být součástí operační sestavy armádního sboru, zatímco pb ÚO budou působit spíše v týlu této operační sestavy (po celém teritoriu as) v prospěch této operační sestavy a jejich úkolování a řízení může veliteli as brát čas potřebný pro řízení činnosti hlavních sil as v průběhu obranné operace. Proto by měla být činnost pěších brigád ÚO řízena zprostředkovaně prostřednictvím funkcionáře (orgánu) pověřeného řízením činnosti teritoria as, aby se tak veliteli as uvolnily ruce od (z hlediska celkového úkolu) méně důležitých činností.

Dalším problémem informačního systému VÚO je způsob získávání zpráv z teritoria. Jestliže má totiž VÚO mj. zasahovat proti diverzním a průzkumným skupinám (nebo vzdušným výsadbám protivníka) působícím na teritoriu, musí nejdříve na příslušné velitelské orgány proniknout informace o jejich přítomnosti, a to co nejdříve po jejich zjištění. Vzhledem k snaze těchto skupin utajit svou přítomnost, může být často jedinou známkou jejich přítomnosti napadení a zničení

důležitých objektů na teritoriu, přičemž ale např. v případě použití časových náloží může být v době jejich výbuchu diverzní skupina už od napadeného objektu velmi vzdálena.

Kromě tohoto může být problémem i to, **komu a jakým způsobem má být informace** o podezřelé činnosti na teritoriu **předávána**. Při jeho řešení se naskýtá možnost využít skutečnosti, že v téměř každé obci pracuje obecní úřad. Nemělo by tedy dělat těžkosti stanovit povinnost, jako jednu ze základních povinností jeho představitelů (starosty ap.), informovat telefonicky o podezřelé činnosti zjištěné v obci nebo jejím okolí nejbližší vojenskou správou, jejíž funkcionáři by použili jim podřízené síly VÚO a přijali vlastní opatření k ověření informace, případně k uzavření podezřelého prostoru a současně by informovali nadřízený velitelský stupeň (VDV, as). K splnění tohoto opatření v podstatě postačí pouze dát každému obecnímu úřadu k dispozici 2 až 3 telefonní čísla na nejbližší vojenské správy (pro případ narušení telefonního spojení v důsledku činnosti protivníka) a seznámit funkcionáře úřadu, co lze považovat za podezřelou činnost (tzn. jak se může projevit přítomnost malých skupin protivníka) a co by mělo být obsahem informace.

Při vytváření systému velení a informačního systému VÚO může být značně složitě jednak získávání zpráv o protivníkovi vzhledem k nedostatku průzkumných prostředků a orgánů (jednotek) v jejich stávající organizaci, jednak současná nejasnost způsobu velení při řízení činnosti vojsk v průběhu obranné operace na teritoriu armádního sboru. Větší počet brigád (mechanizovaných i územní obrany) podřízených veliteli as v podstatě neumožňuje jejich současné působení v jedné síti, navíc to neumožňuje ani dosah spojovacích prostředků na stupni brigáda. Dalším požadavkem je nutnost řešit a zabezpečit součinnostní spojení mezi různými jednotkami, útvary a svazky VÚO a polního vojska při plnění bojových úkolů v téže prostoru nebo ve vzájemné součinnosti. Podobně je nutno řešit součinnostní spojení mezi vojskem ÚO a letectvem nebo dělostřelectvem, působícím (plnicím) palebné úkoly v jeho prospěch.

Složitost uvedeného problému (tj. vyřešení systému velení VÚO) přesahuje rámec a téma práce, a proto není v další části dále rozpracováván. V každém případě si však vyžaduje v nejbližší době důkladnou analýzu a zvýšenou pozornost při jeho řešení.

* * *

Vojsko územní obrany musí tvořit spolu s polním vojskem v rámci pozemního vojska ucelený systém, schopný i při výrazně nižších počtech AČR přijmout a odrazit počáteční úder protivníka, při zahájení agrese proti ČR a v průběhu dalšího vedení obranné operace jej zastavit a obnovit suverenitu nad státním územím nebo vytvořit podmínky pro zásah evropských bezpečnostních struktur a zahájení politických jednání k vyřešení sporných otázek. **Vojsko územní obrany proto musí být budováno ne jen vzhledem k současným možnostem AČR, ale perspektivně s přihlédnutím k potřebám zabezpečení obrany státu v současné nejisté mezinárodní situaci.**

Cíl výstavby a činnosti vojska územní obrany, jeho diferencované úkoly, výzbroj a dislokace musí být vzájemně sladěné a provázané. Musí respektovat stávající

ekonomické možnosti státu i AČR, stanovené limity některých druhů zbraní, ale i charakter soudobého boje. Vojsko územní obrany musí být schopno podílet se na plnění úkolů při odrážení případné agrese proti území státu jak v příhraničním prostoru, tak i v hloubce teritoria proti dobře připravenému a vyzbrojenému protivníkovi, který bude v zájmu splnění svých cílů využívat všech dostupných prostředků, počínaje volbou doby, způsobu a místa zahájení agrese, až po použití co nejúčinnějších zbraňových a jiných systémů. Proto musí být VÚO formováno a vytvářeno jako součást polního vojska s odpovídající výzbrojí, způsobem přípravy i lhůtami rozvinutí.

Jako účelné se proto jeví vytvořit **motorizované brigády ÚO** (vybavené OT), schopné plnit bojové úkoly v součinnosti s polním vojskem při obraně státní hranice i v hloubce státního území a **pěší brigády ÚO** (pouze do doby, než bude z hlediska ekonomických možností státu reálné motorizovat, tj. vybavit především OT, všechny brigády ÚO), zahrnující všechny jednotky plnící úkoly na teritoriu při zajišťování jeho nerušené činnosti v prospěch polních vojsk. Přitom základem pro vytvoření velitelství pěších brigád ÚO a jejich podřízených útvarů a jednotek na teritoriu by měla být vyšší doplňovací velitelství a místní vojenské správy.

Část jednotek VÚO, zejména v příhraničním prostoru, by měla být rozvinuta již v míru, aby se tak podílela na ochraně státní hranice (v součinnosti s pohraniční policií) i na její obraně od samého zahájení konfliktu, rozpoutaného případně i s překvapením. Hlavní síly VÚO by měly být rozvíjeny za branné pohotovosti státu, ale s odpovídajícími lhůtami připravenosti (max. 1 až 2 dny) vzhledem k možnosti náhlé změny situace a vzrůstu napětí v příhraničním prostoru.

* * *

- Pro další řešení problematiky vojska územní obrany je dle mého názoru třeba:
- podrobněji analyzovat potřebu (nutnost) a rozsah působení VÚO v míru a možnosti dislokace jeho jednotek, zejména v příhraničním prostoru;
 - reálně posoudit možnosti státu postupně zkvalitňovat výzbroj polního vojska a výzbroj vyřazovanou z polního vojska použít k postupnému doplnění a zkvalitnění výzbroje vojska územní obrany,
 - vytvořit, ověřit a zkvalitňovat systém řízení a velení vojsku územní obrany na teritoriu v součinnosti s orgány státní správy (podobně jako při zásazích jednotek civilní obrany).

Literatura:

- 1/ **Svítek V.:** Vojenská politika Rakouské republiky v roce 1992. Informační zpráva č. 820, UVI, Praha 1993.